

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2513

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *fraude met hotelkamers voor asielopvang* (ingezonden 1 juli 2024).

Antwoord van Minister **Faber-van de Klashorst** (Asiel en Migratie) (ontvangen 10 september 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 2207.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het artikel «Van der Valk-keten claimt € 55 mln schade om «corrupte» asielopvang»?¹

Antwoord 1

Ik heb kennisgenomen van dit artikel. Ik kan u bevestigen dat het OM en FIOD een strafrechtelijk onderzoek uitvoeren. Vooruitlopend daarop zal ik geen verdere uitspraken doen over deze zaak. Het Rijk werkt onder andere met hotels en derden (tussenpersonen) samen om voldoende opvangplekken te realiseren. Uitgangspunt van het beleid is om de instroom te beperken en de doorstroom te bevorderen, zodat de inzet van dure crisisopvang (waaronder hotels en cruiseschepen en daarmee ook inzet tussenpersonen) niet langer noodzakelijk is.

Vraag 2

Klopt het dat voor miljoenen euro's is gefraudeerd door een commerciële tussenpersoon die bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hotelkamers declareerde die in werkelijkheid helemaal niet werden afgenomen bij Van der Valk hotel en dat hier ook sprake was van corruptie of in ieder geval betrokkenheid van medewerkers van hotels?

Antwoord 2

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 1.

¹ FD, 27 juni 2024, «Van der Valk-keten claimt € 55 mln schade om «corrupte» asielopvang», <https://fd.nl/bedrijfsleven/1521161/van-der-valk-keten-claimt-55-mln-schade-om-corrupte-asielopvang>

Vraag 3

Hoe kan dit zo lang voortduren en niet direct gesignaleerd worden? Waarom wordt er überhaupt gebruik gemaakt van commerciële tussenpersonen, die er ook aan zullen moeten verdienen terwijl dit soort opvang toch al schreeuwend duur is?

Antwoord 3

De kosten voor de opvang van asielzoekers zijn hoog. Dit geldt ook voor de kosten die gemoeid zijn met de opvang van asielzoekers dan wel statushouders in hotels. Het is daarom dat ik de instroom wil beperken en andere opties voor de opvang van asielzoekers verken.

Echter, de huidige opvangsituatie is dusdanig kritiek dat het nu nog noodzakelijk is te kijken naar opvangcapaciteit buiten de reguliere opvang om ervoor te zorgen dat niemand in het gras moet slapen. Daarom zijn er, naast andere maatregelen, zoals noodopvang en het inzetten op doorstroomlocaties, ook private partijen aangezocht om opvangplekken te realiseren. Ik werk eraan in de toekomst te voorkomen dat dergelijke maatregelen nodig zijn.

De inzet van hotelkamers is arbeidsintensief en vraagt om een ander netwerk en kennis dan momenteel bij het COA voorhanden is. Gelet hierop is ervoor gekozen een in tijdelijke huisvesting gespecialiseerde partij in te zetten die zich kan richten op het uitvragen, contracteren, continu monitoren van beschikbare hotelcapaciteit en wijzigingen in gebruik. Bij het afsluiten van nieuwe contracten met hotels wordt momenteel zoveel mogelijk gewerkt zonder de inzet van externe partijen. Ik wil voorkomen dat wij nieuwe hotels moeten benutten. Zo gauw er minder opvangplekken nodig zijn, zullen de duurste opvanglocaties zo snel als mogelijk worden afgestoten.

Vraag 4

Is hier eigenlijk een aanbestedingsprocedure gevolgd voor deze hotelkamers? En voor deze tussenpersoon? Zo nee, waarom niet? Hoe is de samenwerking met deze tussenpersoon tot stand gekomen?

Antwoord 4

Het COA heeft met LCHD een (raam)huurovereenkomst gesloten voor de huur van (delen van) hotels als tijdelijke opvanglocaties. Het gaat hier om de huur van bestaand onroerend goed, waarvoor geen aanbestedingsplicht geldt op grond van art. 2.24 sub b Aanbestedingswet. Er is geen aanbestedingsprocedure gevolgd voor deze overeenkomst.

Er wordt momenteel nader onderzoek gedaan naar de samenwerking met LCHD en de precieze rol van LCHD bij de totstandkoming van de (raam)huurovereenkomst. De afspraken tussen het COA en LCHD zijn over een langere periode tot stand gekomen en daarbij hebben de nodige aanpassingen plaatsgevonden. Pas als hierover duidelijkheid bestaat, kan ook worden beoordeeld hoe de samenwerking aanbestedingsrechtelijk gekwalificeerd moet worden.

Bij het aangaan van het contract met deze tussenpersoon was de druk op de opvang dusdanig hoog dat iedere mogelijkheid om versneld capaciteit te werven is aangegrepen. LCHD is toen in beeld gekomen. Het COA heeft een BiBob onderzoek laten uitvoeren, waar geen bijzonderheden uit zijn gekomen.

Vraag 5

Zijn er naast de commerciële tussenpersoon/intermediair die nu onderwerp is van strafrechtelijk onderzoek nog meer tussenpersonen/intermediairs waar het COA zaken mee doet? Hoeveel zijn dat er, en welke partijen zijn dit? Zitten hier ook partijen bij die gelieerd zijn aan de partijen waar dit artikel over gaat? Zo ja, hoeveel en welke zijn dat?

Antwoord 5

Zonder in te gaan op details of specifieke namen van partijen kan ik zeggen dat het COA vaker samenwerkt met tussenpersonen. Dit gebeurt niet alleen voor het zoeken van locaties, maar bijvoorbeeld ook voor het aanvragen van vergunningen bij gemeenten.

Vraag 6

Welke (juridische) acties zijn er inmiddels ondernomen om deze fraude en corruptie aan te pakken en het ten onrechte betaalde bedrag terug te vorderen bij partijen die hieraan «verdiend» (gestolen) hebben? Welke onderzoeken lopen er?

Antwoord 6

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 1. Het strafrechtelijk onderzoek loopt. Er worden op dit moment geen aanvullende stappen gezet. Uiteraard houd ik dit onderzoek wel nauwlettend in de gaten. Het COA loopt zowel relevante interne procedures alsmede bestaande contracten en afspraken waarin deze partij een aandeel had, zorgvuldig na en scherpt deze waar nodig aan.

Vraag 7

Wordt er nu nog steeds gebruik gemaakt van Van der Valk hotels, of van andere partijen, waarbij vermoedens of zelfs bewijzen zijn van fraude en corruptie waardoor de overheid is benadeeld? Zou het niet verstandiger zijn hiermee te stoppen zo lang de onderzoeken lopen?

Antwoord 7

Zoals benoemd in het antwoord op vraag 3 is de opvangsituatie vooralsnog kritiek. Het is daarom nog steeds noodzaak om gebruik te maken van Van der Valk hotels. Wel bekijk ik in het licht van de bredere opvangopgave hoe het gebruik van hotels voor de opvang van asielzoekers dan wel statushouders zo snel mogelijk kan worden afgebouwd. Wanneer er vermoedens zijn van fraude of corruptie wordt er uiteraard direct ingegrepen.

Vraag 8

Is het mogelijk om opvangcontracten met partijen vroegtijdig te beëindigen, omdat ze onderwerp zijn van (strafrechtelijk) onderzoek? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom gebeurt dat dan (vooralsnog) niet?

Antwoord 8

Het is niet mogelijk om enkel op basis van een lopend strafrechtelijk onderzoek een overeenkomst te ontbinden. In Nederland geldt de onschuld-presumptie. Een lopend (strafrechtelijk) onderzoek is op zichzelf geen grond voor ontbinding of vernietiging van een overeenkomst.

Vraag 9

Hoe wordt dit soort fraude en corruptie nu in de toekomst voorkomen? Wat gaat er veranderen of aangescherpt worden? Is het onderzoek van Openbaar Ministerie/Fiod aanleiding voor het COA en/of de accountant van het COA om de boekhouding (opnieuw) te onderzoeken?

Antwoord 9

Zoals eerder aangegeven wacht ik eerst de uitkomsten van de onderzoeken af. In algemene zin geldt verder dat fraude en corruptie helaas nooit volledig te voorkomen is. Ik heb het COA gevraagd naar aanleiding van deze zaak extra alert te zijn op (prijs)afspraken die gemaakt worden en het belang van het inbouwen van voldoende checks and balances om mogelijke onregelmatigheden tijdig te onderkennen. Ook verwijs ik naar het antwoord op vraag 3. Het jaarverslag en de financiële verantwoording over 2023 is afgerond en reeds verzonden aan de Tweede Kamer.

Vraag 10

Wat zegt dit nou volgens u over het door dit soort private partijen laten opvangen van asielzoekers? Erkent u dat er behalve dat er al sprake is van enorme geldverspilling omdat opvang in hotels veel duurder is dan reguliere opvang ook sprake is van (risico's op) fraude en corruptie?

Antwoord 10

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 3. Gelet op de huidige druk op de opvang en de beperkte beschikbaarheid van reguliere opvanglocaties, ben ik op dit moment genoodzaakt ook gebruik te maken van samenwerking met private partijen. Vanzelfsprekend horen daar goede afspraken bij om

eventuele fraude te voorkomen en ervoor te zorgen dat de opvang zo doelmatig mogelijk plaatsvindt. Uiteraard wil ik voorkomen dat samenwerking met hotels in de toekomst nodig is door onder andere stevig in te zetten op het verlagen van de instroom van asielzoekers.

Vraag 11

Klopt het dat de prijzen van hotelkamers opliepen tot meer dan 300 euro per nacht? Erkent u nu wel dat commerciële partijen handig gebruik maken van de opvangcrisis die we hebben en dat publiek geld in de zakken van commerciële partijen verdwijnt, zoals eerder door dit lid aangegeven?

Antwoord 11

Bij de start van de overeenkomst lagen de prijzen inderdaad boven de 300 euro, na heronderhandeling zijn deze prijzen echter gezakt en is een staffel opgesteld, afhankelijk van de duur van het verblijf. Uiteraard gaat mijn voorkeur uit naar reguliere opvanglocaties. Het is echter een gegeven dat op dit moment ook samenwerking met andere partijen nodig is. De kosten voor noodopvang vele malen hoger dan die van reguliere opvangplaatsen. Zoals ook aangegeven in het antwoord op vraag 3 wil ik de inzet van noodopvang en hotels stopzetten als er minder plekken nodig zijn.

Vraag 12

Wanneer kunnen we de uitvoering van de motie van het lid Van Nispen verwachten die vraagt in kaart te brengen wat de bedragen zijn die momenteel worden betaald aan crisisnoodopvang, zoals aan de eigenaren van cruiseschepen en hotels die momenteel opvang bieden aan asielzoekers?²

Antwoord 12

In reactie op de Motie van Nispen (kamerstuknummer 35 650 VI, nr. 18) zal ik de Tweede Kamer de informatie over de kosten noodopvang en crisisnoodopvang in 2024 tot dusver vervolgens in oktober a.s. doen toekomen per Kamerbrief.

² Kamerstuk 36 560 VI, nr. 18